

บทที่ 2

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนเป็นงานที่สำคัญงานหนึ่งในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งเป็นงานหลักในขอบข่ายงานบริหารการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า การประชาสัมพันธ์และการประชาสัมพันธ์โรงเรียนในหัวข้อต่อไปนี้

- 1) ความหมายของการประชาสัมพันธ์
- 2) ความหมายของการประชาสัมพันธ์โรงเรียน
- 3) ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์
- 4) ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์โรงเรียน
- 5) หลักการประชาสัมพันธ์
- 6) หลักการประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน
- 7) องค์ประกอบของการประชาสัมพันธ์โรงเรียน
- 8) วิธีการและกิจกรรมในการประชาสัมพันธ์โรงเรียน
- 9) เครื่องมือและสื่อในการประชาสัมพันธ์
- 10) การดำเนินงานประชาสัมพันธ์
- 11) การดำเนินงานประชาสัมพันธ์โรงเรียน
- 12) ทรัพยากรของการบริหาร
- 13) งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ เป็นการดำเนินการอย่างมีแบบแผนขององค์กร สถาบัน ต่อ ประชาชนหรือกลุ่มชนเพื่อให้กลุ่มชนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องราวหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดี มีทัศนคติที่ดีต่อสถาบันเกิดการยอมรับและสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ซึ่งนักวิชาการได้เสนอความหมายของการประชาสัมพันธ์ไว้ดังนี้

วิจิตร อวระกุล (2534 : 13) ได้ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์ว่า การประชาสัมพันธ์หมายถึง ความพยายามของสถาบันที่จะแสวงหาความสัมพันธ์ ความร่วมมือ และการสนับสนุนจากประชาชน ตลอดจนอ้างไว้ซึ่งทัศนคติที่ดีของประชาชนต่อสถาบันให้คงอยู่ต่อไป เพื่อให้ประชาชนยอมรับสนับสนุนให้ความร่วมมือในการดำเนินงานตามกระบวนการนโยบาย วัตถุประสงค์และความเคลื่อนไหวของสถาบันหรือหน่วยงานนั้นๆ

วิรัช ลภีรัตนกุล (2535 : 21) ได้ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์ว่า การประชาสัมพันธ์ คือ การเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดี (Good Relationship) ระหว่างองค์การสถาบันกับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องเพื่อหวังผลในการร่วมมือและสนับสนุนจากประชาชน

ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์ (2529 : 149) กล่าวถึงการประชาสัมพันธ์ไว้ว่า การประชาสัมพันธ์ หมายถึง การติดต่อชักนำและการให้บรรดาธิบายด้วย ข่าวสาร ความรู้และความคิดเห็นจากสถาบันไปยังกลุ่มชนที่เกี่ยวข้องกับการรับความรู้สึกนึกคิดจากกลุ่มชนไปยังสถาบัน เพื่อการปรับปรุงงานของสถาบันให้ดียิ่งขึ้น

อัปษรศรี ปลอดเปลี่ยว (2533 : 20) ได้ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์ไว้ดังนี้ การประชาสัมพันธ์ที่ดี หมายถึง วิธีการของหน่วยงานหรือสถาบันที่ดำเนินงานอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง โดยมีแผนการดำเนินงานที่ถูกต้อง และกระทำต่อเนื่องกันไป ในการที่จะสร้างหรือก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีของบุคคลหรือสถาบัน กับกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Understand) ความเชื่อถือ (Belief) ความศรัทธา (Trust) ให้ความสนับสนุนร่วมมือซึ่งกันและกัน อันจะเป็นประโยชน์ให้สถาบันหรือหน่วยงานนั้นสามารถดำเนินงานไปด้วยดีสมความมุ่งหมาย มีการดำเนินงานในระบบบุคคลวิธี (two - way process) โดยมีการใช้ประชามติเป็นแนวบรรทัดฐาน

จากความหมายของการประชาสัมพันธ์ข้างต้นพอสรุปได้ว่า การประชาสัมพันธ์เป็นการทำงานที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกลุ่มคน สถาบัน และประชาชน เพื่อให้ได้มาซึ่งความร่วมมือ การยอมรับ สนับสนุน ความศรัทธาและความไว้วางใจต่อสถาบัน

โดยการประชาสัมพันธ์เป็นการติดต่อสื่อสารสองทาง สถาบันจะต้องเป็นทั้งผู้สื่อสาร และผู้รับสารในเวลาเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการสำรวจและปรับปรุงสถาบันให้สอดคล้องกับประชาคม

ความหมายของการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

ภิญโญ สาร (2523 : 424) ได้ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์โรงเรียนไว้ว่า การประชาสัมพันธ์ หมายถึง การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มบุคคลโดยบุคคลหนึ่งกับประชาชน ซึ่งกลุ่มบุคคลนั้นมีหน้าที่ต้องรับใช้หรือให้บริการ การประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนเป็นกระบวนการไมตรีสัมพันธ์สองทาง(a two - way process) คือโรงเรียนเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ บรรดาความคิดต่าง ๆ สัมพันธ์กับประชาชนที่เกี่ยวข้อง

เมธี ปิลันธนานนท์ (2525 : 260) ได้ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์โรงเรียนไว้ว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียน ก็คือการกำหนดหน้าที่ต่าง ๆ และสัมพันธ์ภาพต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นทางเดินสองทางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน และเพื่อสร้างฐานแห่งความเข้าใจ โดยที่ไม่สามารถแยกการประชาสัมพันธ์โรงเรียนออกจากการบริหารโรงเรียน ภาระทุก ๆ ส่วนของงานโรงเรียนย่อมขึ้นกับสัมพันธ์ภาพระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่แล้ว

อัชพรศรี ปลอดเปลี่ยว (2533 : 17) ได้สรุปถึงความหมายของการประชาสัมพันธ์โรงเรียนไว้ดังนี้ การประชาสัมพันธ์โรงเรียน เป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่อยู่ภายในโรงเรียนกับชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ หรือกับผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษา รวมทั้งองค์การหรือบุคคลภายนอก ที่มีความสัมพันธ์กับโรงเรียน โดยดำเนินงานอย่างมีแผนต่อเนื่องกับกระบวนการไมตรีสัมพันธ์สองทาง

จากความหมายของการประชาสัมพันธ์และการประชาสัมพันธ์โรงเรียนดังที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียน หมายถึง การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มบุคลากรภายในโรงเรียนและกลุ่มบุคคลภายนอก รวมทั้งชุมชน ซึ่งเป็นกระบวนการไมตรีสัมพันธ์สองทาง ที่โรงเรียนต้องเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ เพื่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์

อุทัย หิรัญโต (2520 : 15) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์ไว้ 3 ประการ คือ

1. เพื่อสร้างความนิยม (Good will) คือ การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มชน โดยการแสดงให้เห็นคุณงามความดี การเผยแพร่ให้รู้ การชี้แจงให้เข้าใจ อันจะเป็นทางให้ประชาชนเกิดความเลื่อมใสและเกิดความผูกพันทางใจ กิจกรรมการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความนิยม จึงต้องมุ่งมั่นไปในสิ่งที่ประชาชนพึงพอใจ
2. เพื่อป้องกันชื่อเสียงมิให้เสื่อมเสีย (Reputation) วัตถุประสงค์ในข้อนี้ คือ การพัฒนาปรับปรุงตนเอง แก้ไขพฤติกรรม ระเบียบ และวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความไม่พอใจหรือไม่สะดวกใจเกี่ยวกับบริการที่ให้แก่ประชาชน ความไม่สะดวกต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจะทำให้ประชาชนเข้าใจผิด หรือมองไปในแง่ร้ายแล้วจะนำไปวิพากษ์วิจารณ์จนทำให้เสียชื่อเสียง
3. เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และเรียกร้องความสนับสนุนร่วมมือ

วิรัช ลภีรัตนกุล (2535 : 151) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานในสถาบันต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. เพื่ออธิบายถึง นโยบาย วัตถุประสงค์ การดำเนินงาน และประเภทของการดำเนินงานธุรกิจของหน่วยงานนั้น ๆ ให้กลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องได้ทราบ
2. เพื่ออธิบายให้ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายจัดการ (management) ได้ทราบถึงทัศนคติ ประชามติ หรือความรู้สึกนึกคิดของประชาชนที่มีต่อหน่วยงาน
3. เพื่อคาดการณ์ล่วงหน้าและค้นหาจุดบกพร่องต่าง ๆ เพื่อป้องกันปัญหายุ่งยากต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในหน่วยงาน
4. เพื่อให้ประชาชนยอมรับ ยิ่งถ้าเป็นหน่วยงานธุรกิจเอกชนก็เพื่อให้ลูกค้ายอมรับทั้งผลิตภัณฑ์และบริการ
5. เพื่อทำหน้าที่ขจัดปัญหายุ่งยากต่าง ๆ ภายในหน่วยงาน
6. เพื่อแนะนำฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายจัดการให้สามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้องเพื่อความเจริญก้าวหน้าและชื่อเสียงที่ดีของหน่วยงาน

ไว้ดังนี้

วิจิตร อวระกุล (2534 : 48) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ทั่วไปในการประชาสัมพันธ์

1. เพื่อสร้างภาพพจน์ที่ดีให้แก่องค์กร
2. เพื่อสร้างความนิยมชมชอบ เลื่อมใสศรัทธาจากประชาชน พนักงาน ฯลฯ
3. เพื่อป้องกันแก้ไขการเข้าใจผิด คลาดเคลื่อน
4. เพื่อดำเนินการรักษาความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับกลุ่มต่างๆ ไม่ให้เสื่อมคลาย และตลอดเวลา
5. เพื่อกระตุ้นเพิ่มพูนความสัมพันธ์เพิ่มขวัญกำลังใจในหมู่ประชา พนักงาน หุ้นส่วน ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม อยู่ตลอดเวลา
6. เพื่อให้บริการสาธารณประโยชน์ ผลประโยชน์ที่เป็นธรรมแก่สังคม
7. เพื่อสร้างความเชื่อถือไว้วางใจเชื่อถือได้จากประชาชนยืนยันความมั่นคงแก่ พนักงานและประชาชน

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

การประชาสัมพันธ์โรงเรียนมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ การสร้างความสัมพันธ์อันดีและความเข้าใจที่ถูกต้องระหว่างโรงเรียนกับบุคคล และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกัน สนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามที่ต้องการ ในเรื่องจุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์โรงเรียนนั้นมีนักวิชาการกล่าวถึงไว้หลายทัศนะด้วยกัน ดังต่อไปนี้

ภิญโญ สาร (2526 : 315) ได้กล่าวไว้ว่า วัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์โรงเรียนมี 8 ประการ ดังนี้

1. เสนอรายงานให้ประชาชนทราบถึงกิจการต่าง ๆ ของโรงเรียน
2. สร้างความเชื่อมั่น ความมั่นใจ และความนิยม ที่มีต่อโรงเรียนให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน
3. สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามาช่วยเหลือกิจการเกี่ยวกับการศึกษาต่าง ๆ ของโรงเรียน ทั้งในด้านการเงิน วัสดุ แรงงานและกำลังใจ

4. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจในความสำคัญของการศึกษา และให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของประชาชน ในระบอบประชาธิปไตย ที่ทุกคนจะต้องให้ความสนใจ และเข้ามามีส่วนร่วม ดูแลการจัดการศึกษา ของโรงเรียน

5. ส่งเสริมให้ครูกับผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนการสอนนักเรียนได้ผลดี ด้วยความร่วมมือร่วมใจกันทั้งทางโรงเรียนและที่บ้าน

6. สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนหรือท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ให้เกิดขึ้น โดยมีโรงเรียนเป็นทั้งศูนย์ประชาคม ศูนย์การศึกษาและศูนย์วัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ

7. ประเมินความต้องการของผู้ปกครอง และประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนมีโอกาสสนองความต้องการอันแท้จริงของประชาชน ได้จริง ๆ

8. แก้ไขปิดปากคลั่งคลายบรรดาข้อข้องใจและสิ่งที่ทำให้ประชาชนเข้าใจโรงเรียนผิด ๆ ช่วยให้ประชาชนมองโรงเรียนในแง่ดี มีความเข้าใจและเห็นใจโรงเรียน มองครูและนักเรียนด้วยความเชื่อถือ และนิยมยกย่อง

วิจิตร อวาทกุล (2534 ; 265) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายในการประชาสัมพันธ์โรงเรียนไว้ว่า

1. เพื่อให้นักเรียน ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง เข้าใจระเบียบ เหตุผล และความจำเป็นที่ จะต้องมีกฎ ระเบียบ ให้รู้ให้เข้าใจ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติ

2. เป็นการรายงานให้ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชน ได้ทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

3. เป็นการสร้างชื่อเสียง เกียรติคุณ ความเชื่อถือ เลื่อมใส ความนิยม มั่นใจในโรงเรียนให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชนทั่วไป

4. ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ เป็นหน้าที่ในฐานะประชาชนคนหนึ่ง ในท้องถิ่นที่จะต้องให้ความร่วมมือ ความสนใจ เข้ามามีส่วนดูแล ช่วยจัดการศึกษาของโรงเรียน

5. เชิญชวนและส่งเสริมสนับสนุน ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนช่วยเหลือเกื้อกูลโรงเรียนในเรื่องของการศึกษา อาจเป็นการช่วยเหลือด้วยกำลังกาย จิตใจ วัสดุ แรงงาน ตลอดจนเงินตรา

6. ส่งเสริมให้ครูกับนักเรียน และผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน เพื่อช่วยแก้ปัญหาการศึกษาของเด็ก ครู โรงเรียนและบ้าน
7. เพื่อให้โรงเรียนดำเนินนโยบายเปิดประตู (Open Door Policy) โดยเป็นศูนย์กลางการบริการประชาชน ทางด้านการศึกษา วัฒนธรรมและบริการ
8. เพื่อให้โรงเรียนได้มีโอกาสสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการศึกษา และเป็นประโยชน์ต่อชุมชนนั้นได้อย่างแท้จริง
9. ช่วยแก้ไขปัญหา บัดเป่าความขัดแย้งบรรดาข้อข้องใจทั้งหลายในแง่ต่าง ๆ ที่นักเรียน ผู้ปกครอง ครู ประชาชนมีต่อโรงเรียน ให้สิ้นไป ให้ทุกฝ่ายมองโรงเรียนด้วยความชื่นชม มีความเชื่อถือและนิยมยกย่อง
10. เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นทั่วไปอย่างไม่จำกัด โดยถือว่าโรงเรียนเป็นของชุมชน เพื่อชุมชน บริหารโดยผู้ที่อยู่ในชุมชนนั้น
11. เพื่อเปิดโอกาสให้ฝ่ายต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เสนอแนะเพื่อปรับปรุงการศึกษาให้เป็นไปตามแนวความคิดความต้องการของสังคม ท้องถิ่น ชุมชนุมชน มิใช่เพียงแต่เป็นไปตามความต้องการของครูหรือโรงเรียนเท่านั้น

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2540 : 2) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประชาสัมพันธ์โรงเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อเสนอรายงานให้ประชาชนทราบความเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียนและการจัดการศึกษา
2. ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา ให้รู้สึกเป็นเจ้าของ และเป็นหน้าที่ของประชาชน ที่ต้องให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ครู นักเรียนและผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ร่วมมือกันในการแก้ปัญหาของเด็กทั้งทางโรงเรียนและที่บ้าน
4. สร้างความเชื่อถือ ศรัทธา และความเชื่อมั่น ความนิยมของประชาชนที่มีต่อโรงเรียน
5. ประเมินความต้องการของผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการศึกษา เพื่อโรงเรียนจะได้หาทางสนองตอบต่อความต้องการอย่างแท้จริง

6. ช่วยแก้ไขข้อขัดแย้ง บรรดาข้อข้องใจทั้งหลาย ในแง่ต่าง ๆ ที่นักเรียน ผู้ปกครอง ครูและประชาชน ที่มีต่อโรงเรียนให้หมดสิ้นไป ให้ทุกฝ่ายมองโรงเรียนด้วยความชื่นชม
7. เพื่อเปิดโอกาสให้ฝ่ายต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเสนอแนะเพื่อปรับปรุงให้แนวความคิด มิใช่เพียงแต่เป็นความต้องการของครูหรือโรงเรียนเท่านั้น
8. เพื่อให้ นักเรียน ครู ผู้ปกครอง เข้าใจในระเบียบกฎเกณฑ์และเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องมีกฎระเบียบ ให้เข้าใจตรงกัน เพื่อร่วมมือกันในการปฏิบัติ
9. เพื่อเชิญชวนให้ประชาชนสนับสนุนช่วยเหลือกิจการโรงเรียน ด้านกำลังกาย จิตใจ ปัญญา ความคิด วัสดุ แรงงาน ตลอดจนด้านการเงินที่ขาดแคลน
10. สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชนที่อยู่ใกล้ชิด โดยมีโรงเรียนเป็นทั้งศูนย์ประชาคม ศูนย์การศึกษาและศูนย์วัฒนธรรมของชุมชน

จากความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์และการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วสามารถสรุปการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ได้ดังนี้

1. เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน
2. เพื่อแสวงหาความร่วมมือร่วมใจและสนับสนุนโรงเรียนในด้านต่างๆ จากบุคคล ชุมชนและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของโรงเรียนโดยมี เป้าหมายหลักเพื่อพัฒนาการศึกษา
3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับบุคคลภายนอก รวมทั้งสถาบันต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน
4. เพื่อสร้างความนิยมและความเชื่อถือแก่โรงเรียน และป้องกันแก้ไขความเข้าใจผิดซึ่งจะทำให้เกิดความเสื่อมเสียชื่อเสียงของโรงเรียน
5. เพื่อขจัดข้อขัดแย้งและปัญหาความเข้าใจผิดในโรงเรียน

หลักการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์เป็นการสร้างความสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจระหว่างองค์กร สถาบันกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยต้องวางอยู่บนรากฐานความจริงใจ ความซื่อสัตย์ และมนุษยสัมพันธ์ ในเรื่องนี้นักวิชาการด้านการประชาสัมพันธ์ ได้เสนอแนวคิดไว้หลายประการดังต่อไปนี้

อุทัย หิรัญโต (2520 : 20) ได้เสนอแนวคิดว่า หลักการโดยทั่วไปของการ
 ประชาสัมพันธ์ จะต้องประกอบด้วย

1. การกระทำทุกอย่างเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์การกับทุกคนที่
 องค์การจะต้องติดต่อทั้งภายในและภายนอกองค์การ
2. สร้างภาพพจน์ขององค์การ ให้ประชาชนเกิดมโนภาพที่เต็มเปี่ยมไปด้วย
 ความเชื่อถือไว้วางใจ
3. ค้นหาและทำลายที่มาของความเข้าใจผิดทั้งปวงที่ประชาชนมีต่อองค์การ
4. ขยายเขตอิทธิพลขององค์การให้แผ่กว้าง ด้วยวิธีการติดต่อเผยแพร่ข่าวสาร
 การโฆษณาทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยอาศัยสื่อต่างๆและการพัฒนาตัวเอง

วิรัช ลภีรัตนกุล (2535 : 145) ได้ให้หลักการประชาสัมพันธ์ ไว้ดังนี้
 การประชาสัมพันธ์มีหลักสำคัญ 3 ประการคือ

1. การบอกกล่าวหรือชี้แจงเผยแพร่ให้ทราบ เป็นการปูพื้นฐานแห่งความเข้าใจ
 ในสถาบันในด้าน นโยบาย วัตถุประสงค์ การดำเนินงาน และผลงาน หรือ
 กิจกรรมต่าง ๆ
2. การป้องกันและแก้ไขความเข้าใจผิด ถือเป็นส่วนที่สำคัญมากที่สถาบันค้นหา
 ถึงสาเหตุที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดและหาแนวทางป้องกันไว้ก่อน
3. การสำรวจประชามติ เพราะการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ อย่างมี
 ประสิทธิภาพจะต้องรู้ซึ่งถึงความนึกคิดของประชาชน ต้องทราบว่ประชาชน
 ต้องการอะไร ชอบหรือไม่ชอบอะไร เพื่อการตอบสนองสิ่งต่าง ๆ ให้สอดคล้อง
 กับความรู้สึก ความต้องการ

จากหลักการประชาสัมพันธ์ข้างต้น ซึ่งเป็นหลักการประชาสัมพันธ์องค์กรหรือ
 สถาบันโดยทั่วไปสามารถนำไปใช้กับหลักการประชาสัมพันธ์โรงเรียนดังที่ มีนักการศึกษากล่าวไว้
 ดังต่อไปนี้

หลักการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

การประชาสัมพันธ์โรงเรียน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจระหว่างโรงเรียนกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องนี้นักวิชาการ ได้เสนอแนวคิดไว้หลายประการ ดังต่อไปนี้

ภิญโญ สาร (2523 : 425) กล่าวว่าในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โรงเรียน ควรคำนึงถึงหลักการต่อไปนี้ คือ

1. ดำเนินงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ และความตรงไปตรงมา
2. การติดต่อทุกชนิดให้เป็นไปในทางบวก คือ ไม่มุ่งการปฏิเสธข่าวเป็นหลัก แต่มุ่งสร้างข่าวดีเป็นประจำ
3. ดำเนินงานต่อเนื่องกันไปตลอดเวลาและตลอดปี โดยไม่หยุดยั้ง
4. พยายามสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นโดยทั่วไปไม่จำกัดวงเฉพาะกลุ่มนั้นกลุ่มนี้ เพราะถือว่าโรงเรียนเป็นของประชาชน ดำเนินงานโดยประชาชนและเพื่อประโยชน์ของประชาชน
5. ดึงตัวพร้อมอยู่เสมอที่จะรับฟังความคิดเห็นและรับข้อเสนอแนะของประชาชน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือสนใจกิจการของโรงเรียนมาพิจารณา ปฏิบัติตามสมควร
6. ใช้วิธีการง่าย ๆ เป็นกันเองกับประชาชนเป็นหลักในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ คือไม่มีการถือเขาถือเราหรือถือยศถือศักดิ์กับผู้ใด บรรดาเรื่องราวที่เสนอต่อประชาชนก็เป็นอย่างง่าย ๆ ไม่มีพิธีรีตรอง

กิติมา ปรีดีดีลิก (2532 : 253) ได้ให้หลักการประชาสัมพันธ์โรงเรียนไว้ดังนี้

1. ผู้ร่วมงานจะต้องเข้าใจเป้าหมายและหน้าที่ของโรงเรียนในการให้การศึกษาอย่างแจ่มแจ้ง
2. ผู้ทำงานประชาสัมพันธ์จะต้องทราบกฎหมายระเบียบต่างๆ และอำนาจหน้าที่ทางการศึกษาที่ตนมีอยู่
3. โครงการประชาสัมพันธ์จะต้องครอบคลุมชุมชนทั้งหมด
4. จะต้องมีการวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว และรับฟังข้อเสนอจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาปรับปรุงแผนงาน

5. ผลสำเร็จในการดำเนินงานโรงเรียน ขึ้นอยู่กับความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อโรงเรียน
6. ความสนใจและทัศนคติของประชาชนที่เกี่ยวกับการศึกษา จะทราบได้โดยอาศัยข่าวสารที่ถูกต้องเท่านั้น
7. โครงการประชาสัมพันธ์จะมีผลเพียงใดขึ้นอยู่กับขวัญของคณะครูเป็นสำคัญ
8. โครงการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ควรควบคุมกิจกรรมทุกอย่างของโรงเรียนตามอัตราส่วนที่เหมาะสม

จากหลักการประชาสัมพันธ์และหลักการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ดังที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียน ต้องยึดหลักเดียวกันกับหลักการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน องค์กร หรือสถาบัน ซึ่งการประชาสัมพันธ์โรงเรียนควรมีหลักในการปฏิบัติดังนี้ คือ โรงเรียนต้องชี้แจง นโยบาย กฎระเบียบต่าง ๆ ให้บุคคลากรภายในทราบ โรงเรียนต้องติดต่อสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ ในทางบวก สร้างข่าวดีและแก้ไขความเข้าใจผิด ประกอบกับ โรงเรียนต้องตื่นตัวอยู่เสมอเพื่อรับฟังความคิดเห็นและพิจารณาปฏิบัติแก้ไขตามสมควรเพื่อสร้างทัศนคติที่ดี และการตอบสนองสิ่งต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความรู้สึกรู้สึก ความต้องการ

องค์ประกอบของการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2540 : 3-4) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการประชาสัมพันธ์โรงเรียน โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ของบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน การปฏิบัติต่อกันและกัน ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ โดยองค์ประกอบที่นำมาพิจารณาคือ

1. ความสัมพันธ์ของบุคคลแต่ละบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา
  - 1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับครู ครูต่อครู ครูต่อพนักงาน เจ้าหน้าที่ คณงาน ภารโรง
  - 1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ศิษย์เก่าต่อครูและโรงเรียน
  - 1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับครู และโรงเรียน
  - 1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับครู และโรงเรียน
2. ความสัมพันธ์ของกลุ่มบุคคล
  - 2.1 ความสัมพันธ์กับสมาคมผู้ปกครองและครู กับโรงเรียน

- 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการการศึกษากับโรงเรียน
  - 2.3 ความสัมพันธ์กับสมาคมต่าง ๆ ในชุมชน หรือกลุ่มอิทธิพลในชุมชนกับโรงเรียน
  - 2.4 ความสัมพันธ์กับสมาคมวิชาชีพครูกับโรงเรียน
3. เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ และช่องทางต่างๆ ในการสร้างการประชาสัมพันธ์
    - 3.1 กิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน
    - 3.2 สิ่งพิมพ์และเอกสารต่าง ๆ ของโรงเรียน
    - 3.3 การให้ข่าว ออกข่าว แก่หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์
    - 3.4 การใช้สื่อสารเกี่ยวกับ โสตทัศนอุปกรณ์
    - 3.5 กิจกรรมในโอกาสพิเศษ และบริการพิเศษต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น วันครบรอบการจัดตั้งโรงเรียน วันสำคัญของชาติ ศาสนา บริการการใช้โรงเรียนเป็นสถานที่ประกอบงานมงคล บริการด้านเครื่องมือ อาคาร สถานที่เพื่อประกอบกิจกรรมทางสังคมของชุมชน

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการประชาสัมพันธ์โรงเรียน คือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคลทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์รวมไปถึงช่องทางต่าง ๆ ซึ่งองค์ประกอบด้านบุคคล และกลุ่มบุคคลมีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันโดยอาศัยเครื่องมือ สื่อ วัสดุอุปกรณ์และช่องทางต่างๆ ในการสร้างการประชาสัมพันธ์

วิธีการและกิจกรรมในการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

จากองค์ประกอบของการประชาสัมพันธ์ที่ได้กล่าวข้างต้น นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2540 : 4-10) ได้ระบุถึงรายละเอียด วิธีการปฏิบัติและกิจกรรมที่พึงระลึกรั้งในการจัดประชาสัมพันธ์โรงเรียน ไว้ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรต่าง ๆ ภายในโรงเรียน

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรประเภทและระดับต่าง ๆ ภายในโรงเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญเพราะบุคคลเหล่านี้ จะมีส่วนในการสร้างประชาคมติของชุมชนที่มีต่อโรงเรียน ชุมชนจะมีทัศนคติที่ดีหรือเลวต่อโรงเรียน ขึ้นอยู่กับการกระทำของบุคลากรภายใน

โรงเรียน และเราจะทำอย่างไรที่จะทำให้บุคคลเหล่านี้เป็นตัวกลางที่จะอธิบายนโยบายการทำงานทางด้านการศึกษาของโรงเรียนในทางที่ดี พุดถึงเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ของโรงเรียนในทางที่ดีให้ประชาชนทราบ

ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวด หรือหัวหน้าสายวิชา ครู พนักงาน เจ้าหน้าที่ เสมียน คนงาน ภารโรง ในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของชุมชน จะต้องพบและเกี่ยวข้องกับบุคคลต่าง ๆ ตลอดจนองค์กรและสถาบันต่าง ๆ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายกเทศมนตรี สมาชิกรัฐสภา เทศบาล นายอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ และจังหวัด วัด ฯลฯ ถ้าบุคลากรของโรงเรียนมีขวัญดี มีทัศนคติต่อโรงเรียนที่ดี ย่อมถ่ายทอดเรื่องราวของโรงเรียนในทางที่ดี ให้ชุมชนฟัง และถ้าในทางตรงกันข้ามถ้าเกิดความขัดแย้ง แยกความสามัคคีไม่ร่วมมือกัน ขวัญของบุคลากรเสีย ก็จะกล่าวถึงโรงเรียนในทางร้าย ดังนั้นผู้บริหารจะต้องสร้างและกระทำในสิ่งต่อไปนี้

- 1.1 สร้างความรู้สึกให้เป็นเหมือนเพื่อนร่วมงาน
- 1.2 สร้างให้เกิดความจงรักภักดี ความสามัคคีกลมเกลียว
- 1.3 การแบ่งงานการสอน และการปฏิบัติพิเศษอื่น ๆ ให้ยุติธรรมและเสมอภาค
- 1.4 ป้องกันการแบ่งแยก และแตกแยกเป็นกลุ่มย่อยขึ้นในโรงเรียน
- 1.5 วางขอบเขตงานและหน้าที่การงานให้ชัดเจนว่าใครมีหน้าที่อะไร
- 1.6 ให้เกียรติและยอมรับนับถือเห็นความสำคัญของงานซึ่งกันและกัน
- 1.7 ช่วยขจัดปัดเป่าปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและความเดือดร้อนอื่น ๆ
- 1.8 ระวังการปฏิบัติที่ผิดจรรยาบรรณ เช่น นินทาว่าร้ายกันในหมู่บุคลากร
- 1.9 จัดระบบการสื่อสารที่ดีให้ได้ทราบเรื่องราวที่เกิดขึ้นในโรงเรียนอย่างทั่วถึง
- 1.10 จัดงานให้มีการพบปะสังสรรค์เป็นครั้งคราวตามโอกาสที่เหมาะสม

2. ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และศิษย์เก่า

นักเรียน ศิษย์เก่า และสมาคมศิษย์เก่า เป็นส่วนหนึ่งที่จะประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้กับผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนให้ทราบถึงเหตุการณ์ทั้งด้านดีและด้านเสียของโรงเรียน โรงเรียนจะได้รับความสนับสนุนจากศิษย์เก่า ผู้ปกครอง และชุมชนมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนปฏิบัติต่อนักเรียนและศิษย์เก่าที่จบไปแล้ว ชุมชนจะพิจารณาโรงเรียนว่าดีหรือไม่ก็โดยฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่และที่จบไปแล้ว เรื่องที่เด็กมักพูดก็มีเรื่องเกี่ยวกับตัวครู การให้ครอบครัวของครู การปฏิบัติตนของครูในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ครูและระเบียบต่าง ๆ ของโรงเรียน

ประสบการณ์ของนักเรียนที่รู้จักครูใหญ่กับพนักงานในสำนักงาน พยาบาลโรงเรียน ห้องอาหาร คนงานภารโรง และคนขับรถ ฯลฯ และสิ่งเหล่านี้ก็จะประทับใจและฝังอยู่ใน ความรู้สึกของเด็กเมื่อได้จบไปจากโรงเรียนแล้ว ดังนั้น ทางโรงเรียนจึงมีความจำเป็นที่จะ ต้องสำรวจ และแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้ให้ดี เพื่อที่จะได้ทำให้เด็กเหล่านี้เกิดความรักใคร่ โรงเรียน และช่วยประชาสัมพันธ์โรงเรียนไปในทางที่ดี

บุคลิกภาพของครู มีอิทธิพลต่อแนวความคิดและความรู้สึกของนักเรียนต่อโรงเรียน เด็กนักเรียนมักจะชอบครูที่มีรูปร่างดี เสียงไพเราะร่าเริง เข้าอกเข้าใจ มีความรู้สึกเป็นมิตร ยุติธรรม ไม่ดูหมิ่นดูแคลน เข้าใจในปัญหาความต้องการของเด็ก มีอารมณ์ขัน แต่ไม่ใช้การหน่วงเหนี่ยวเวลาและละเลยหน้าที่การสอน สุภาพต่อเด็ก สามารถควบคุมตัวเองได้เมื่อเด็กอยากลองดี เด็กจะให้ความเคารพนับถือและร่วมมือกับครูที่ให้ความช่วยเหลือเขาในด้านการเรียนที่เขาประสบความยุ่งยาก การปฏิบัติตนที่สม่ำเสมอของครู ซึ่งที่กล่าวมานี้ จะทำให้เด็กรักโรงเรียน และพูดในสิ่งที่ดีของครูและโรงเรียน ให้ผู้ปกครอง และชุมชนได้ทราบ

นอกจากบุคลิกภาพของครูที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ของเด็กกับครูแล้ว การปฏิบัติและการใช้อำนาจของครูต่อนักเรียน ยังเป็นเครื่องสร้างความสัมพันธ์หรือทำลายความสัมพันธ์ของครูกับเด็กได้ โดยพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

- 2.1 การให้การยอมรับนับถือต่อบุคลิกภาพของเด็กทุกคนเหมือนกัน
- 2.2 ระมัดระวังในปัญหาส่วนตัว และ ปัญหาทางวิชาชีพของครูอย่าให้ขัดกัน
- 2.3 ระวังอย่าให้เกิดความลำเอียง
- 2.4 การลงโทษทางความประพฤติและวินัยนักเรียนทำให้เหมาะสม
- 2.5 เตรียมการสอนอย่างดี
- 2.6 ใช้วิธีการสอนให้เหมาะสม
- 2.7 ระมัดระวังในเรื่องประเด็นความขัดแย้งเป็นกรณี
- 2.8 ให้การบ้านอย่างเหมาะสม
- 2.9 การให้คะแนนอย่างถูกต้องและเหมาะสม
- 2.10 จัดการสอบให้ถูกต้องตามเวลาและเนื้อหาที่จะสอบ
- 2.11 ระมัดระวังเรื่องการให้เด็กตกหรือเด็กได้ ต้องพิจารณาด้วยความถูกต้อง และยุติธรรม

3. ความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่ากับครูและโรงเรียน

- 3.1 ติดตามความก้าวหน้าเคลื่อนไหวของศิษย์เก่า
- 3.2 เมื่อศิษย์เก่ามาขอความช่วยเหลือทางโรงเรียนควรอำนวยความสะดวก เช่น
ขอใบสุทธิ ใบรับรอง
- 3.3 ให้ออกาศศิษย์เก่ามาจัดงานชุมนุมที่โรงเรียน
- 3.4 เชิญศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จมาสนทนากับครูหรือนักเรียน
- 3.5 เมื่อมีงานหรือกิจกรรมพิเศษของโรงเรียนก็เชิญศิษย์เก่ามาร่วม
- 3.6 ติดตามศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จ ก้าวหน้าในหน้าที่การงานให้นักเรียน
ปัจจุบันได้ทราบและยึดถือเป็นแบบอย่าง
- 3.7 ครูใหญ่หรือครู หาโอกาสเยี่ยมเยียนศิษย์เก่าเมื่อมีโอกาส
- 3.8 ให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหา เมื่อได้รับการขอร้องจากศิษย์เก่า
- 3.9 สนับสนุนให้จัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า
- 3.10 ชักจูงให้มาหาความรู้เพิ่มเติม ถ้าโรงเรียนเปิดสอนวิชาชีพ
- 3.11 ส่งข่าวสารความเคลื่อนไหวของโรงเรียนให้ทราบเป็นประจำ
ถ้ามีงบประมาณทำได้

4. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับครูและโรงเรียน

ขจัดอุปสรรคในการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองโดย

1. สร้างทัศนคติที่ดีให้เกิดขึ้นกับผู้ปกครอง
2. ครูมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ปกครองในอาชีพต่างๆ ไม่ดูถูกเหยียดหยามผู้ปกครอง
ยากจน
3. ให้ทราบนโยบายและระเบียบปฏิบัติของโรงเรียนอย่างชัดเจน
4. จัดบริการด้านสวัสดิการนักเรียนให้ดี

กิจกรรมที่ควรดำเนินงานในด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง มีดังนี้

- 4.1 ครูออกเยี่ยมเยียนผู้ปกครองเมื่อมีโอกาส
- 4.2 รายงานความก้าวหน้าทางการศึกษาของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ แจ้ง
เรื่องทางที่ดีให้ทราบบ้างไม่ใช่แจ้งแต่ปัญหาและความเสวร้ายของนักเรียน
- 4.3 เชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมเยียนโรงเรียนในโอกาสพิธีกิจกรรมต่าง ๆ
- 4.4 จัดการประชุมผู้ปกครองในโอกาสอันควรเป็นครั้งคราว
- 4.5 ส่งข่าวสาร จดหมายข่าว แจ้งความเคลื่อนไหวก้าวหน้า หรือความเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนให้ทราบ

- 4.6 จัดนิทรรศการผลงานของนักเรียนและเชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมชม
- 4.7 เชิญผู้ปกครองที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ มาให้ความรู้แก่เด็ก
- 4.8 เชิญผู้ปกครองเยี่ยมชมกิจกรรมพิเศษของโรงเรียนเช่นกีฬาสีหรือดนตรี
- 4.9 จัดให้มีวัน "คุยกับคุณครู" โดยเชิญผู้ปกครองมาสนทนากับครูประจำชั้น
อย่างน้อยเดือนละครั้ง
- 4.10 ผลักดันให้เกิดสมาคมผู้ปกครองและครู

5. ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับครูและโรงเรียน

- 5.1 เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มาใช้บริการของโรงเรียน เช่น บริเวณ
สถานที่จัดงานมงคลต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
- 5.2 สำรวจความต้องการทางด้านการศึกษาของประชาชนเป็นครั้งคราว
- 5.3 เมื่อมีกิจกรรมของโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาร่วมด้วย โดย
จัดที่นั่งให้กับประชาชนอยู่คนละข้างกับครูโดยเสมอหน้ากัน
- 5.4 เชิญประชาชนที่มีความสามารถในชุมชนมาให้ความรู้กับนักเรียน หรือพา
นักเรียนไปเยี่ยมชมโรงงาน สวนไร่ หรือสถานที่ทำงานที่จะเป็นโอกาสให้
นักเรียนได้ศึกษาโดยตรง
- 5.5 ชักจูงให้มาร่วมงานเป็นกรรมการต่าง ๆ ในกิจกรรมของโรงเรียน
- 5.6 เปิดโอกาสให้ใช้บริเวณโรงเรียนมาแสดงผลภัณฑ์ หรือผลผลิตเพื่อเผยแพร่
และจำหน่ายกันเองในราคาถูก
- 5.7 ครูและนักเรียนร่วมกิจกรรมและพิธีการต่าง ๆ ของชุมชนในโอกาสสำคัญ ๆ

6. ความสัมพันธ์กับสมาคมผู้ปกครองและครูกับโรงเรียน

- 6.1 อำนวยความสะดวกในด้านสถานที่ตั้งของสมาคม
- 6.2 สนับสนุนให้ครูร่วมงานกับสมาคมให้มาก
- 6.3 จัดให้มีการอภิปรายทางวิชาการ โดยสมาคมเป็นผู้จัด
- 6.4 ให้สมาคมได้มีโอกาสช่วยเหลือในด้านสุขภาพของเด็ก
- 6.5 ให้สมาคมได้จัดหาเงินทุนให้กับเด็กที่ยากจนขาดสน แต่ความประพฤติดี
- 6.6 มีการแข่งขันกีฬาระหว่างสมาชิกสมาคมผู้ปกครองกับครู
- 6.7 จัดให้มีการอภิปรายปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับเด็กและการดำเนินงาน บริหาร
ของโรงเรียน

- 6.8 จัดให้มีการช่วยเหลือกันในหมู่สมาชิก เช่น การจำหน่ายสินค้าราคาถูก
- 6.9 เชิญสมาชิกสมาคมเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนและของโรงเรียน
- 6.10 ให้สมาคมมีบทบาทในด้านการจัดสอนวิชาชีพ หรือ งานศิลปวัฒนธรรมในโรงเรียน

7. ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการศึกษากับโรงเรียน

- 7.1 ให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและเป้าหมายทางการศึกษาของโรงเรียน
- 7.2 ให้มีส่วนร่วมในการพิจารณาแผนงานของโรงเรียน
- 7.3 สนับสนุนให้หาทางช่วยเหลือโรงเรียนในด้านการเงิน
- 7.4 เคารพในความคิดเห็นที่มีเหตุผลและจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ของคณะกรรมการ
- 7.5 เปิดโอกาสให้คณะกรรมการแสดงออกในงานสำคัญ ๆ ของโรงเรียน

8. ความสัมพันธ์กับสมาคมต่าง ๆ ในชุมชนหรือกลุ่มอิทธิพลในชุมชนกับโรงเรียน

ผู้บริหารและครูจำเป็นต้องทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมาคมต่าง ๆ และกลุ่มอิทธิพลในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่เพื่อหาทางดึงมาให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน เช่น สมาคมโรตารี โลออนส์ ลูกเสือชาวบ้าน สภาตำบล ฯลฯ การสร้างความเข้าใจกันควรเป็นกระบวนกรสองทาง คือโรงเรียนได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนทางหนึ่ง และในทางกลับกันโรงเรียนก็ให้บริการทางด้านอาคารสถานที่ และความช่วยเหลือบริการในกิจการของสมาคม

9. ความสัมพันธ์กับสมาคมทางวิชาชีพครู

สมาคมทางวิชาชีพครูเช่น ครูสภา สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย สมาคมคณิตศาสตร์ สมาคมครูวิทยาศาสตร์ สมาคมพลศึกษาสุศึกษา และนันทนาการ ฯลฯ ความสัมพันธ์สร้างได้โดย

- 9.1 สนับสนุนให้ครูเป็นสมาชิกของสมาคม
- 9.2 ร่วมเป็นคณะกรรมการของสมาคม
- 9.3 รับวารสารของสมาคม
- 9.4 ร่วมการประชุมทางวิชาการของสมาคม
- 9.5 เขียนบทความให้กับสมาคม
- 9.6 ขอความร่วมมือในการจัดอบรมจากสมาคม หรือเชิญวิทยากรจากสมาคม

มาให้ความรู้กับครู

9.7 บริการสถานที่ในโอกาสที่สมาคมจะมาขอใช้จัดกิจกรรม

9.8 ปรึกษาปัญหาการบริหารหรือการปฏิบัติงานกับสมาคม

ส่วน หวน พันธุ์พันธ์ (2529 : 91) ได้กล่าวถึงวิธีการและกิจกรรมประชาสัมพันธ์ โรงเรียนไว้ดังนี้

1. จัดให้มีสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน ในลักษณะแผ่นพับ หรือเป็นเล่ม ออกเป็นรายเดือน หรือรายสัปดาห์ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ กิจกรรมของโรงเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน บุคลากร หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่ผู้ปกครองและชุมชนควรทราบ
2. จัดเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ประจำโรงเรียนเพื่อตอบคำถามและให้ความสะดวกแก่ผู้ปกครองหรือประชาชนที่มาติดต่อโรงเรียน
3. จัดเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนทางสื่อมวลชน เช่นการจัดงาน นิทรรศการ การชุมนุมศิษย์เก่า การประชุมผู้ปกครอง โดยเผยแพร่ทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสารต่าง ๆ
4. ให้นักเรียนทราบข่าวสารของทางโรงเรียนที่ถูกต้อง เพื่อการเผยแพร่ข่าวสารแก่ผู้ปกครองและชุมชนต่อไป
5. ให้ครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักการภารโรง และยามของโรงเรียนได้ทราบข่าวสารของทางโรงเรียนที่ถูกต้องด้วย เพราะถือเป็นตัวแทนในการเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนที่สำคัญทางหนึ่ง
6. ครูใหญ่และคณะครูออกประชาสัมพันธ์ด้วยตนเอง เช่น การออกเยี่ยมเยียนผู้ปกครองหรือประชาชนตามบ้าน การไปร่วมงานหรือกิจกรรมในชุมชน
7. การรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครองหรือชุมชน ซึ่งอาจเป็นข้อข้องใจ ข้อเสนอแนะ ข้อบกพร่องของการดำเนินงานโรงเรียน เพื่อการพิจารณาแก้ไขปรับปรุง สร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน
8. เชิญผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เช่น เข้าชมนิทรรศการ การฟังบรรยายต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้ปกครอง ชื่นชมผลงานของนักเรียน และรู้จักโรงเรียนดียิ่งขึ้น
9. จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมศิษย์เก่า โดยเชิญผู้ปกครอง นักเรียนและศิษย์เก่าเป็นสมาชิก มีการประชุม จัดกิจกรรมร่วมกัน

และ ม.ร.ว.สุรวัช ศรีวัช (2532 : 107-108) ได้กล่าวว่าวิธีการประชาสัมพันธ์โรงเรียนมีมากมายหลายวิธี แล้วแต่ผู้บริหารจะเลือกใช้ให้เหมาะสมกับทรัพยากรและเวลา วิธีที่สำคัญมีดังนี้

1. จัดตั้งฝ่ายประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนเพื่อรับผิดชอบกิจกรรมประชาสัมพันธ์โดยตรง
2. จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนเพื่อจัดร่วมกับชุมชน เช่น การแสดงของนักเรียน การแข่งขันกีฬา การจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ
3. จัดตั้งสมาคมครู ผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่า ชมรม หรือกลุ่มอาชีพต่าง ๆ
4. จัดทำสิ่งพิมพ์และเอกสารต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่กิจการของโรงเรียน
5. ใช้อุปกรณ์โสตทัศนศึกษาต่าง ๆ เช่น เครื่องขยายเสียง หรือสไลด์ ในการเสนอข่าวเกี่ยวกับกิจการของโรงเรียน
6. ประชาสัมพันธ์ทางสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น วิทยุ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ เพื่อเผยแพร่กิจการของโรงเรียน

จากวิธีการและกิจกรรมในการประชาสัมพันธ์โรงเรียนข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าโรงเรียนจะต้องดำเนินการจัดเจ้าหน้าที่ เพื่อการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง การจัดกิจกรรม เพื่อการนำมาซึ่งความร่วมมือระหว่างบุคลากรทั้งภายใน ภายนอก และผู้เกี่ยวข้อง โดยการค้นหาวิธีการ กิจกรรม และเลือกสรรสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้รับ

เครื่องมือและสื่อในการประชาสัมพันธ์

จากวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์ คือ การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มชน การเผยแพร่ให้รู้ การชี้แจง การสร้างภาพพจน์ที่ดีให้แก่องค์กร ให้เกิดความนิยมชมชอบ เลื่อมใสศรัทธาจากประชาชน พนักงาน และการป้องกันการเข้าใจผิด รวมไปถึงการทำหน้าที่ขจัดปัญหายุ่งยากต่าง ๆ ภายในหน่วยงาน ต้องอาศัยเครื่องมือและสื่อต่าง ๆ ซึ่งในทางประชาสัมพันธ์ ได้มีผู้กล่าวถึงสื่อ ที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ไว้ดังนี้

วิรัช ลภีรัตนกุล (2535 : 268) ได้ยกตัวอย่างของสื่อประเภทต่าง ๆ ไว้ดังนี้

- สื่อบุคคล (personal media) ได้แก่คำพูด (spoken words) ในลักษณะต่าง ๆ

- สื่อมวลชน (mass media) ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ภาพยนตร์

- สื่อสิ่งพิมพ์และเอกสาร (printed media) ได้แก่ วารสาร นิตยสาร ภาพนิ่ง फिल्मสคริป จดหมายข่าว โปสเตอร์และป้ายประกาศ การโฆษณาสถาบันหรือการโฆษณา ประชาสัมพันธ์

- การจัดเหตุการณ์พิเศษ (special events) ได้แก่ การจัดการแสดง จัดนิทรรศการ จัดงานประเพณีต่าง ๆ

ชม ภูมิภาค (2516 : 120) ได้กล่าวถึงสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ไว้ดังนี้

1. คำพูด
2. หนังสือพิมพ์
3. เอกสาร
4. ภาพโฆษณาและภาพยนตร์
5. วิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์
6. การจัดงานแสดง

วิจิตร อวระกุล (2526 : 113) ได้กล่าวถึงสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ไว้ดังนี้

สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ เป็นเครื่องช่วยในการเผยแพร่ (publicity) ให้การศึกษา (to educate) ประกาศ (declaration) แจ้งข่าวคราว (to inform) ให้ความรู้ (knowledge) ความเข้าใจ (understanding) ฯลฯ ที่ดี ที่ถูกต้องแก่ประชาชน เพื่อจูงใจและให้เกิดความร่วมมือแก่สถาบัน ซึ่งสื่อต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถแบ่งโดยการพิจารณาจากวิธีการสื่อเป็นหลัก

1. การติดต่อสื่อสารเป็นรายบุคคล (Individual Contacts) ได้แก่

- การไปเยี่ยมเยียน
- การที่ประชาชนมาติดต่อกับองค์กร
- การที่ประชาชนเขียนจดหมายมาสอบถาม
- การโทรศัพท์สอบถาม
- การสาธิตแสดงผล

2. การสื่อสารเป็นกลุ่ม (Group Contacts)

- การสาธิตวิธี

- การประชุมหัวหน้าหรือผู้นำ
- การประชุมถกแถลง อภิปราย
- การบรรยาย
- การประชุมต่าง ๆ

3. การสื่อสารกับมวลชน (Mass Contacts)

- เอกสารเผยแพร่
- แผ่นปลิว
- แผ่นพับ
- จดหมายเวียน
- วิทยู
- โทรทัศน์
- นิตรรศการ
- แผ่นโฆษณา
- หนังสือพิมพ์

และกล่าวถึงสื่อสามารถแบ่งโดยพิจารณาจากรูปแบบของสื่อเป็นหลัก ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

1. ประเภทสื่อคำพูด ลมปาก (the spoken, word, oral communication)

ได้แก่ การพูดทั่ว ๆ ไป การติดต่อสนทนา การปราศรัย การกล่าวสุนทรพจน์ การให้โอวาท การอบรม การพูดโทรศัพท์ การประชุมแบบต่าง ๆ การอภิปรายต่าง ๆ การประชุมชี้แจง การพบปะ พูดคุย เยี่ยมเยียน และข่าวลือ

2. ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ (the printed word) สามารถแบ่งได้ตามลักษณะ

งานประชาสัมพันธ์ได้ 3 แบบใหญ่ ได้ดังนี้

- ก. สื่อสัมพันธ์ภายใน (internal publication) เป็นหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ที่ใช้เป็นสื่อสัมพันธ์ภายในหน่วยงาน ประเภทหน่วยงานสัมพันธ์ ใช้สำนวนถ้อยคำแบบกันเองภายในหน่วยงาน เป็นสื่อที่รู้จักกันภายในหน่วยงาน แจกเฉพาะเจ้าหน้าที่
- ข. สื่อสัมพันธ์ภายนอก (external publication) เป็นหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ที่ใช้เป็นสื่อสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานกับบุคคลภายนอก ลักษณะวิธีการเขียนเป็นทางการ รมัดระวังการใช้ถ้อยคำ ภาษา สำนวนมากกว่าหนังสือประเภทสื่อสัมพันธ์ภายใน

ค. สื่อสัมพันธ์แบบผสม (combination, internal and external) เป็นหนังสือวารสาร สิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะของสื่อสัมพันธ์ได้ทั้งภายใน และภายนอกผสมกัน

3. ประเภทแสงและเสียง (light and sound) ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ ภาพถ่าย รูปภาพกิจกรรม สไลด์ ภาพยนตร์ เครื่องขยายเสียง เครื่องบันทึกเสียง แผ่นเสียง อุปกรณ์โสตทัศนอื่น ๆ

4. ประเภทกิจกรรม (activities) ซึ่งสามารถแยกกิจกรรมเป็นหมวดใหญ่ได้ดังนี้ หมวดชุมชนสัมพันธ์ หมวดการศึกษา หมวดความสำคัญของท้องถิ่น หมวดเกี่ยวกับศาสนา และ หมวดเกี่ยวกับสถาบันโดยตรง

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2539 : 69) ได้กล่าวถึงสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ไว้ดังนี้

สื่อ (Media) เป็นเครื่องช่วยให้การประชาสัมพันธ์การส่งข่าวสาร และการให้การศึกษาบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่ผู้นำเสนอเรื่องราวต้องการ การที่จะให้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ให้ได้ผล ควรทำความเข้าใจถึงธรรมชาติและหน้าที่ของสื่อแต่ละชนิดให้ดีเสียก่อนจึงจะสามารถวางแผนใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม สื่อสามารถจำแนกหลายชนิดดังนี้

1. คำพูด
2. สิ่งพิมพ์
3. ภาพโฆษณา
4. ภาพยนตร์
5. วิทยุกระจายเสียง
6. โทรทัศน์
7. นิตรรศการ

สรุปได้ว่า สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์มีอยู่มากมายหลายชนิดซึ่งสื่อแต่ละชนิดมีข้อดีแตกต่างกันไป จึงขึ้นอยู่กับผู้บริหารว่าจะเลือกใช้สื่อชนิดใด โดยการพิจารณาจากกลุ่มคนที่ต้องการเผยแพร่ เรื่องราวที่ต้องการเผยแพร่ รวมไปถึงงบประมาณ ค่าใช้จ่ายต่างๆ อีกด้วย

การดำเนินงานประชาสัมพันธ์

งานประชาสัมพันธ์ มีกระบวนการที่เป็นลำดับขั้นตอน ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และตลอดเวลา เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับประชาชน และความมั่นคงของสถาบัน ดังที่

วิรัช ลภีรัตนกุล (2535 : 216-217) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ไว้ดังนี้

1. การวิจัยและรับฟังความคิดเห็น (Research – Listening) เป็นขั้นตอนของการดำเนินงานขั้นแรก เป็นการค้นคว้าหาข้อเท็จจริงข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาจากการวิจัยและรับฟังความคิดเห็น ซึ่งเป็นการสำรวจตรวจสอบประชามติ ความคิดเห็น ทศนคติ ตลอดจนปฏิกริยาที่ประชาชน ผู้เกี่ยวข้องมีต่อการดำเนินงานหรือต่อนโยบายขององค์กร สรุปล้งงานในขั้นนี้ก็คือถามตนเองว่า " องค์กรของเรามีปัญหาอะไรบ้าง? "

2. การวางแผนและการตัดสินใจ (Planning-Decision Making) การดำเนินงานในขั้นนี้เป็นการดำเนินงานต่อจากขั้นแรก เป็นการนำเอาทศนคติ ความคิดเห็นและปฏิกริยาต่างๆ ที่ค้นคว้ารวบรวมมาได้มาพิจารณาประกอบการวางแผนกำหนดนโยบายและโครงการที่มีประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย สรุปล้งงานในขั้นนี้ก็คือ การถามตนเองว่า " เราจะทำอะไรได้บ้าง? "

3. การติดต่อสื่อสาร (Communication-Action) การดำเนินงานในขั้นนี้คือการปฏิบัติกรสื่อสารกับประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินงานตามแผนหรือโครงการที่กำหนดไว้ งานในขั้นนี้ก็จะเป็นการถามตนเองว่า " เราได้ทำอะไรลงไปและกระทำไปทำไม? "

4. การประเมินผล (Evaluation) งานในขั้นนี้เป็นงานขั้นสุดท้าย เป็นการวัดผลว่าการประชาสัมพันธ์ของเราที่ท้ไปแล้วทั้งหมด ได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวโดยการถามตนเองว่า " เราทำลงไปแล้วได้รับผลอะไรบ้าง? "

วิจิตร อวระกุล (2534 : 156) ได้กล่าวถึงการดำเนินการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้การประชาสัมพันธ์มีประสิทธิภพมากยิ่งขึ้น ไว้ดังนี้ คือ

1. ดำเนินการประชาสัมพันธ์บนพื้นฐานของ ความถูกต้องทำนองคลองธรรม ยุติธรรมและจริงใจกันทุกฝ่าย ทั้งนายจ้าง ลูกจ้าง ประชาชน

2. ดำเนินการประชาสัมพันธ์ เพื่อความสมัคปรมาสามัคคี รักใคร่ ร่วมมือร่วมใจ ประสานสัมพันธ์กันของบุคลากรและประชาชน

3. ประชาสัมพันธ์ด้วยความสุภาพ รสนิยมดี ไม่หยาบคาย ไม่ยกตนข่มท่าน หรือทับถมผู้อื่น หรือให้ร้ายป้ายสีหรือด้วยกลโกง
4. ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สื่อสารได้ดี อย่าใช้สถิติ หรือตัวเลขที่ละเอียด ควรใช้ ภาพและแผนภูมิช่วยประกอบการอธิบาย
5. อย่าประชาสัมพันธ์ครั้งละหลายเรื่อง หลายแนวความคิด จะเกิดความสับสน ควรเสนอเรื่องเดียว ความคิดเดียว (single idea) ในแต่ละช่วง แต่ละตอน แต่ละครั้ง
6. เลือกข่าวสารที่จะเผยแพร่ส่งให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย เฉพาะกลุ่มที่ต้องการ

การดำเนินงานประชาสัมพันธ์โรงเรียน

การประชาสัมพันธ์โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการวางแผนและการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ดังที่

อัปษรศรี ปลอดเปลี่ยว (2533 : 138) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ไว้ว่า การดำเนินงานประชาสัมพันธ์โรงเรียนต้องทำการวิจัย ค้นคว้า หาข้อมูลทางการประชาสัมพันธ์โรงเรียน มาเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวางแผนประชาสัมพันธ์โรงเรียน โดยมีหัวข้อ ความมุ่งหมาย กลุ่มเป้าหมาย ผู้รับผิดชอบและดำเนินงาน สื่อ กิจกรรมและช่องทางที่จะใช้สร้างการประชาสัมพันธ์ ระยะเวลาดำเนินงาน และงบประมาณ เมื่อวางแผนการประชาสัมพันธ์โรงเรียนแล้ว จึงดำเนินงานตามแผนนั้น และมีการควบคุมและติดตามการปฏิบัติงานด้วย ได้ผลอย่างไรก็พิจารณาจากการประเมินผลการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

จากการดำเนินการประชาสัมพันธ์และการดำเนินการประชาสัมพันธ์โรงเรียนดังกล่าวมาแล้ว สามารถสรุปถึงการดำเนินการประชาสัมพันธ์โรงเรียนได้ว่า โรงเรียนควรมีกระบวนการ ค้นคว้าหาข้อมูลทางการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจาก การวิจัยรับฟังความคิดเห็น การวางแผนและการตัดสินใจ การติดต่อสื่อสาร และการประเมินผล ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้าย และมีการนำผลเหล่านั้นมาปรับปรุงการประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น

ทรัพยากรของการบริหาร

การบริหารที่จะประสบผลสำเร็จได้นั้น ต้องอาศัยปัจจัยหรือทรัพยากรต่าง ๆ มากมาย ซึ่งมีกล่าวถึงทรัพยากรในการบริหารไว้ดังต่อไปนี้

ชัยพฤกษ์ วราวิทยา (2526 : 3) ทรัพยากรในการบริหารประกอบด้วย คน เงิน การจัดการ และวัสดุ หรือเรียกสั้น ๆ ว่า 4 M's (Man , Money , Management , Material) และกล่าวขยายความไว้ว่า ทรัพยากรดังกล่าวล้วนเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหาร แต่มีใช้ว่าถ้ามี ทรัพยากรทุกอย่างแล้ว งานจะสำเร็จด้วยดี เพราะจะต้องขึ้นอยู่กับคุณภาพและปริมาณของ ทรัพยากรด้วย เช่น หากเรามีทรัพยากรคน แต่คนไม่มีคุณภาพ ไม่ว่าจะระบบหรือการจัดการดี เพียงใดงานคงสำเร็จได้ยากหรือไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534 : 40) กล่าวว่า การจัดการศึกษานั้นถ้า พิจารณาในฐานะเป็นธุรกิจแบบหนึ่งก็นับว่าเป็นธุรกิจที่มีขอบเขตกว้างขวางและซับซ้อนมากที่สุด ในบรรดาธุรกิจทั้งหลาย จะเห็นได้ว่าในการจัดการศึกษาเราต้องใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานที่ เรียกว่า 4 M's มากกล่าวคือ

1. Management ระบบบริหารที่มีความซับซ้อนมากกว่าระบบใด ๆ
2. Man Power ใช้กำลังคนมากกว่าหน่วยงานประเภทอื่น ถ้าเอาครูของทุกระดับการศึกษามารวมเข้าด้วยกัน จะมีบุคลากรมากกว่าหน่วยงานใด ๆ หรือ ในเชิงวุฒิ ความต้องการบุคคลที่เข้ามามีส่วนในการดำเนินการศึกษาก็จะเห็นว่าเป็นบุคลากรที่มีวุฒิโดยเฉลี่ยสูงสุด
3. Money ในด้านงบประมาณ เมื่อเอางบประมาณการศึกษาของทุกระดับ มารวมกันเข้าแล้วก็เป็นหน่วยงานที่ใช้งบประมาณสูงสุด
4. Materials วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวกที่ใช้ในการดำเนินการศึกษาก็เช่นเดียวกัน ถ้าจะคิดเพียงค่าปลูกสร้างอาคาร สถานศึกษาของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามารวมกันก็จะเห็นได้ว่า เป็นเงินค่าก่อสร้างที่สูงที่สุดในบรรดาค่าก่อสร้างของรัฐที่ได้ลงทุนไปในรอบปี

เมื่อนำ 4 M's มาบวกเข้าด้วยกันก็จะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษานั้นเป็นธุรกิจที่มี ขอบข่ายกว้างขวางต้องการระบบบริหารที่ดีที่สุด กำลังคนมากที่สุด กำลังเงินและวัสดุมากที่สุด

สรุปได้ว่าทรัพยากรของการบริหาร หมายถึง ทรัพยากรมนุษย์, งบประมาณ, วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารการจัดการ

งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โรงเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยเฉพาะนั้นมีน้อยมาก แต่ก็มีงานวิจัยในเรื่องลักษณะนี้ซึ่งทำการวิจัยในระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งงานการวิจัยอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์อยู่บ้างดังต่อไปนี้

National Education Association (1968: 29-31 อ้างถึงใน ธนะศักดิ์ รอดเมฆ, 2527) หรือสมาคมการวิจัยการศึกษาแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผู้บริหารกับการประชาสัมพันธ์โรงเรียน (The School Public Relations Administrator) ได้สรุป หน้าที่หลักและความรับผิดชอบของผู้บริหารที่ควรจะทำดำเนินงานในด้านประชาสัมพันธ์โรงเรียนดังต่อไปนี้

1. ทำการติดต่อกับสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เพื่อแถลงข่าวสารของโรงเรียน
2. เขียนข่าวของโรงเรียนเพื่อส่งให้แก่หนังสือพิมพ์ต่าง ๆ และสื่อมวลชน
3. จัดตั้งคณะบุคคลทำงานในด้านเอกสารสิ่งพิมพ์
4. ส่งสิ่งพิมพ์หรือจดหมายข่าวของโรงเรียนไปยังชุมชน
5. รณรงค์ให้มีการเลือกตั้งคณะบุคคลที่จะทำงานให้มีหลักฐานถูกต้อง
6. จัดทำรายงานต่าง ๆ ของโรงเรียนแจ้งให้แก่ผู้ตรวจการศึกษาได้ทราบ
7. ทำงานร่วมกับชุมชนและพนักงานของรัฐในสาขาอื่น ๆ ตลอดจนกลุ่มบุคคลในสาขาวิชาชีพทางด้านบริการอื่น ๆ
8. จัดทำโครงการพิเศษสำหรับโรงเรียนขึ้น
9. เผยแพร่โครงการของโรงเรียนที่จัดทำขึ้น
10. จัดให้มีบรรณาธิการสิ่งพิมพ์ในหน่วยงานกลางของโรงเรียน
11. จัดร่างสุนทรพจน์ ทำรายงานและเอกสารของหน่วยงาน
12. จัดให้มีสถานที่อันเหมาะสมเพื่อเชิญนักพูด หรือเปิดโอกาสให้บุคคลากรได้มีโอกาสพูดเพื่อให้ความรู้แก่บุคคลากร
13. จัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการประชาสัมพันธ์แก่บุคคลากรของโรงเรียน
14. จัดให้มีการประเมินผลทัศนคติของประชาชนที่มีต่อโรงเรียน
15. พัฒนาให้ครูได้มีส่วนร่วมในการแสวงหาวัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการศึกษา
16. จัดให้มีบริการเกี่ยวกับการบันทึกภาพในโอกาสต่าง ๆ

สอาด พรหมน้อย (2523) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพที่ปฏิบัติจริง ซึ่งโรงเรียนทำอยู่ในเกณฑ์มาก คือ ด้านความสัมพันธ์อันดีของบุคลากรในโรงเรียน และด้านความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียนและศิษย์เก่า ส่วนสภาพที่ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย คือ ด้านความสัมพันธ์กับกลุ่มบุคคลและสมาคมวิชาชีพต่างๆ ด้านการใช้กิจกรรมนักเรียนและการบริการของโรงเรียน ด้านการใช้เอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อมวลชน

2. สภาพที่ควรปฏิบัติ ในด้านความสัมพันธ์อันดีของบุคลากรในโรงเรียน และด้านความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียนและศิษย์เก่า ควรปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ที่ดีที่สุดหรือมากที่สุด ส่วนอีก 4 ด้านควรปฏิบัติในเกณฑ์ดีหรือมาก

3. องค์ประกอบสำคัญของการจัดการประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูใหญ่ ครู และประชาชน โดยเรียงลำดับที่ให้ความสำคัญได้ว่า โรงเรียนควรให้ความสำคัญการจัดการประชาสัมพันธ์ ด้านการสร้างความสัมพันธ์อันดีของบุคลากรในโรงเรียนเป็นอันดับแรก และด้านที่ให้ความสำคัญถัดไป คือด้านความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียนและศิษย์เก่า ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ด้านการใช้กิจกรรมนักเรียนและการบริการของโรงเรียน ด้านความสัมพันธ์กับกลุ่มบุคคลและสมาคมวิชาชีพต่างๆ และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการใช้เอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อมวลชน

สุชาติ สุภโตชะ (2523) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการประชาสัมพันธ์ของกระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยสรุปว่า

1. โครงสร้างการจัดการประชาสัมพันธ์ของกระทรวงศึกษาธิการ มีการจัดส่วนงานบริหารอย่างเป็นทางการเฉพาะของกระทรวงศึกษาธิการโดยส่วนรวม มีนโยบายและวัตถุประสงค์ยังไม่ชัดเจน มีการแต่งตั้งและกำหนดตำแหน่งผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ไว้ทุกส่วนราชการ สำหรับในด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ และกิจกรรมมีการกำหนดไว้ชัดเจนพอสมควร ส่วนในด้านการติดต่อสัมพันธ์ ยังรอหน่วยงานอื่นมาติดต่อสัมพันธ์มากกว่า และในด้านงบประมาณส่วนใหญ่ มีการจัดสรรให้ และมีเพียง 4 ส่วนราชการเท่านั้นที่ยังไม่ได้จัดสรรเงินให้เป็นการเฉพาะ

2. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านการศึกษาเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ ได้รับความรู้ ประสบการณ์ทางด้านการประชาสัมพันธ์โดยการศึกษาจากตำรา เอกสารและสอบถามจากผู้รู้มากกว่าการศึกษาจากสถาบันการศึกษาหรือการอบรม

3. การดำเนินการประชาสัมพันธ์ของกระทรวงศึกษาธิการทั้ง 7 ด้าน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า มีการดำเนินการอยู่ในเกณฑ์น้อย คือ ในด้านกระบวนการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ด้านความสัมพันธ์ภายในหน่วยงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน (กรม) ของกระทรวง ด้านการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ทางวิทยุและโทรทัศน์ และการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ทางหนังสือพิมพ์ ยกเว้นในด้านการใช้สื่อทางเอกสาร สื่อพิมพ์ จดหมายและป้ายประกาศ และด้านการใช้กิจกรรมและบริการอื่น ๆ เท่านั้น ที่มีการดำเนินการอยู่ในเกณฑ์มาก

ธนะศักดิ์ รอดเมฆ (2527) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ ทั้ง 6 ด้าน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษาที่ 6 พบว่า

1. กิจกรรมประชาสัมพันธ์โรงเรียนที่โรงเรียนปฏิบัติออกมาให้เห็นตามความคิดเห็นของประชากร 2 กลุ่ม อยู่ในระดับมาก มีอยู่ 2 ด้าน คือ กิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียนและศิษย์เก่า กับการจัดกิจกรรมนักเรียนและบริการชุมชนของโรงเรียน

2. กิจกรรมประชาสัมพันธ์โรงเรียนด้านอื่น ๆ อีก 4 ด้านคือ 1) กิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์อันดีของบุคลากรในโรงเรียน 2) กิจกรรมการใช้เอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อมวลชน 3) กิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองและชุมชน 4) กิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มบุคคลและสมาคมวิชาชีพ ความคิดเห็นโดยรวมของประชากรทั้ง 2 กลุ่มเห็นว่าโรงเรียนได้มีการปฏิบัติออกมาให้เห็นในระดับน้อย

3. ปัญหา และอุปสรรคในการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารและอาจารย์ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

สุพัตรา ไผ่แก้ว (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1. การประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และอาจารย์หัวหน้างานประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน โดยเรียงลำดับดังนี้

- 1) กิจกรรมของนักเรียนและกิจกรรมของโรงเรียนในโอกาสพิเศษต่าง ๆ
- 2) ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ศิษย์เก่าต่อครู และโรงเรียน
- 3) ความสัมพันธ์ระหว่างสมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมศิษย์เก่า สมาคมวิชาชีพต่าง ๆ และกลุ่มอิทธิพลในชุมชนกับโรงเรียน
- 4) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน

5) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน และโรงเรียน

6) เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และช่องทางต่าง ๆ ในการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ปัญหาและอุปสรรคในการประชาสัมพันธ์โรงเรียนอยู่ในระดับน้อย

ยกสิทธิ์ วงศ์มันกิจการ (2534) ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูฝ่ายสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด 6 ด้าน โดยเรียงตามลำดับดังนี้

- 1) กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ศิษย์เก่าต่อครูและโรงเรียน
- 2) กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน
- 3) กิจกรรมของนักเรียนและกิจกรรมในโอกาสพิเศษต่าง ๆ
- 4) กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน และโรงเรียน
- 5) กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมศิษย์เก่า สมาคมวิชาชีพต่าง ๆ และกลุ่มอิทธิพลในชุมชนกับโรงเรียน
- 6) เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และช่องทางต่าง ๆ ในการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

2. ปัญหาการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูฝ่ายสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โรงเรียนอยู่ในระดับน้อย

ชิตเชื้อ ชมปรีดา (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู-อาจารย์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษาที่ 7 พบว่า

1. ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู-อาจารย์ เกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โรงเรียน ทั้ง 7 ด้านเห็นว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมาก

ไปหาน้อยดังนี้ 1) กิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน 2) กิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน 3) กิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคลากรในโรงเรียน 4) กิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครอง 5) กิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มบุคคล และสมาคมวิชาชีพ 6) กิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่า 7) กิจกรรมการใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ และสื่อมวลชน

2. ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู-อาจารย์ เกี่ยวกับปัญหาการจัดการกิจกรรมประชาสัมพันธ์โรงเรียน เห็นว่ามีปัญหา อยู่ในระดับน้อย

จากเอกสารวรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยใช้เป็นแนวคิดในการวิจัย เรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์เกี่ยวกับการจัดการประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร โดยใช้สนับสนุนกรอบแนวคิดของ รองศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ ใน การศึกษาสภาพการจัดการประชาสัมพันธ์ 7 ประการ ดังนี้

- 1) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน
- 2) ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน
- 3) ความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่า และโรงเรียน
- 4) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
- 5) ความสัมพันธ์ระหว่างสมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมศิษย์เก่า สมาคมวิชาชีพต่าง ๆ
- 6) กิจกรรมของนักเรียน และการบริการชุมชนของโรงเรียน
- 7) การใช้เอกสาร สิ่งพิมพ์ และสื่อมวลชน

ส่วนการศึกษาด้านปัญหาการจัดการประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนใช้กรอบแนวคิดเรื่องทรัพยากรของการบริหาร ประกอบไปด้วย 4 ประการ คือ

- 1) ทรัพยากรมนุษย์ (Man)
- 2) งบประมาณ (Money)
- 3) วัสดุอุปกรณ์ (Material)
- 4) การบริหารการจัดการ (Management)